

NIEUWSBRIEF

D' ENGELENBURGH FIJNAART

Molenstraat 24 4793 EG Fijnaart

maart 2023

www.villa-engelenburgh.com

'Even' een nieuwsbrief om kenbaar te maken dat we er nog zijn en nog steeds actief zijn op cultureel gebied. Het lijkt wat stil op muzikaal gebied en inderdaad schijnen de hoogtijdagen van enkele jaren geleden, waarin artiesten zelf vroegen om in d'Engelenburgh een concert te verzorgen, ver weg. We merken dat de wereld is veranderd. Maar we zitten niet stil.

Met conservatoria zijn we in gesprek om gevorderde leerlingen hier een podium te bieden. Ook overwegen we om het Klassiek Open Podium, dat altijd op een vrijdagavond plaatsvond, eens op zondagmiddag te houden. We zijn benieuwd wat u als lezer daarvan vindt.

In deze nieuwsbrief leest u waar we verder mee bezig zijn, want cultuur is meer dan alleen muziek. En dan merken we wel, dat feitelijk overal muziek in zit.

Graag tot ziens, Ellen en Marcel Deelen

Boek over het s.s. 'Beursplein'

Op dit moment zijn we bezig met het samenstellen van een boek. Een historisch boek.

In 1941 werd op de Atlantische Oceaan het koopvaardijship 'Beursplein' tot zinken gebracht. Het schip voer in een konvooi dat in de nacht werd aangevallen door een Duitse onderzeeboot en daags daarop nogmaals door vier bommenwerpers. Eén van de bemanningsleden was de stoker Cor Beekman, de grootvader van Ellen. Het blote feit dat hij tijdens de oorlog op zee was overleden, prikkelde op een gegeven moment de nieuwsgierigheid. Eenmaal de naam van het schip gevonden hebbend, kwam er meer informatie los via internet. Van het een kwam het ander. Cor Beekman bleek een man met een verhaal. Ruim tachtig jaar na zijn dood bereikt hij ons vanaf de bodem van de Ierse Zee.

Gaande het onderzoeken van de gebeurtenis kwamen zoveel details naar boven, bijzondere details, dat zich een levensgeschiedenis openbaarde, waard om te boek gesteld te worden. Niet alleen het leven van Cor Beekman en de scheepsramp zelf, ook het varen in oorlogstijd, het varen in konvooien, zelfs de levens van veel andere zeelieden passeren de revue. We houden u op de hoogte van deze ontwikkelingen.

Mijmering tegen het einde van de winter

*Als vreemde trok ik in,
als vreemde vertrek ik weer.
(....)*

*In het voorbijgaan schrijf ik
aan je poort: goedenacht,
zodat je zal kunnen zien,
aan jou heb ik gedacht.*

Enkele regels van 'Gute Nacht' uit 'Winterreise' van Franz Schubert, te boek gesteld en toegelicht door Joep à Campo in: De Winterreise in het strijklucht van de Romantiek.

<https://www.acampo.nl/wr.xhtml>

'Verwacht van dit boek geen muzikale analyse: de enige notenvoorbeelden die erin voorkomen zijn afbeeldingen van Schuberts manuscript. De auteur heeft daarentegen de klemtoon gelegd op de tekst omdat – hoe rijk de muziek op zich ook is – zonder afdoende begrip van de gezongen teksten – en wat daar zoal bij komt kijken – slechts sprake kan zijn van een beperkt zicht op dit zo bijzondere opus. Dat geldt overigens niet alleen voor Winterreise maar in feite voor ieder afzonderlijk lied en iedere cyclus, opera, operette en oratorium. Kortom, wie de tekst niet verstaat of begrijpt mist veel (wat een reden te meer zou moeten zijn voor vocalisten om eens te letten op uitspraak en verstaanbaarheid).' (Aart van der Wal op opusklassiek.nl)

Uit het verleden

'Het is een fluitje van een cent', wordt vaak gezegd als men iets heel vlot voor mekaar krijgt.

Maar hoe zo'n fluitje van een cent eruitziet, weten nog weinigen. Tot in de eerste decennia van de 20e eeuw behoorde het nochtans tot de meest bespeelde volksinstrumenten. Een fluitje van een cent is een blokfluit met zes vingergaten. Maar in tegenstelling tot de blokfluit heeft het geen duimgat of pinkgat.

*lees verder op
het volgende blad*

De betovergrootvader van Ellen was orgeldraaijer (niet zo'n groot pierement (die kwamen pas na 1850), maar een klein Duits handdraaiorgeltje of wellicht een buikorgel; hij zal er ook wel bij hebben gezongen), en haar overgrootvader was liedjeszanger en straatmuzikant. Bekend is dat hij niet alleen zong, maar ook een blikken fluit bespeelde.

Omdat ieder mens het waard is herinnerd te worden

Wie op 26 februari 1941 op de Atlantische Oceaan zou zijn (om precies te zijn 54°07'NB en 17°06'WL), kon getuige zijn hoe net na middernacht drie van de veertig schepen van konvooi OB-270 werden getorpedeerd door de U-47, de duikboot van de befaamde en Duitslands meest gevierde onderzeebootkapitein Günther Prien. En hoe tegen de avond van die lange dag vier Focke Wulf-vliegtuigen nog zeven schepen bombardeerden.

Van de paar honderd mannen die toevallig op die plek aanwezig waren, konden tientallen het niet navertellen. Dankzij enkele getuigenverslagen, aangevuld met resterende documenten, kunnen we een beeld krijgen van wat er precies gebeurde.

Weet u wat zo gek is? Dat dit beeld nooit is vastgelegd. Heel wat boeken verhalen over het feit van de aanval. Heel wat registers bevatten informatie over routes, scheepsbewegingen, aanvalsdoelen, bemanningen en slachtoffers, maar nergens is compleet te vinden wie wat deed, hoe lang iemand aan boord was, waarheen schepen voeren in het jaar voor de ondergang. Het is versnipperde informatie op verschillende plekken. Stille getuigen die blijkbaar wachtten op het moment dat iemand ze aan het licht bracht, ze aan elkaar koppelde en zo een stukje verleden in het heden zou brengen om ons te vertellen..... wat er gebeurde? Wie er bij waren? Waarom het zo ging? Tsj.....

Op die 26e februari overleed, onder al die mannen, Cor Beekman, stoker op het stoomschip 'Beursplein'. Eén naam van de 3400 namen van bemanningsleden van de nederlandse vloot die zijn omgekomen tijdens de oorlogsjaren. Het was niet terecht dat iemand die zo onverwacht uit het leven werd weggerukt, die geen ander graf had dan een zeemansgraf en waarvan niemand meer leeft die kan zeggen "Ik heb hem gekend", als slechts een naam..... nou zelfs dat niet.... de geschiedenis zou ingaan... een vergeten naam zou worden, letters op een gedenkplaat in Den Briel of in Rotterdam. Hoewel niemand van al die scheepslui het verdiende dat hun herinnering met hun leven zou ondergaan in de golven van de zee en van de tijd ('de naam op de monsterrol tenslotte doorgehaald, maar bleek onuitwisbaar'), is het dankzij het feit dat Cor Beekman de grootvader is van Ellen, dat hij is opgevist. En met hem een handvol mannen dat met hem voer.

Voor het beschrijven van situaties en omstandigheden was onderzoek vereist, boeken nodig, documenten, scheepskaarten en overzichten. Die bevinden zich in diverse archieven, ook in het buitenland. In Duitsland zijn bijv. overzichten door U-bootaanvallen, hun bemanningen en hun successen, evenals namen van piloten en hun verdere naoorlogse carrières. In Engeland is veel informatie over konvooien. Heel veel van die losse stukjes hebben we uiteindelijk verzameld en vormen het verhaal dat het boek wordt. Veel is beschikbaar, maar traceer het eens. Hoe geweldig is het om te ervaren dat veel mensen bereid zijn mee te werken en bij te dragen aan het onderzoek. Graag noemen we alvast

- Sylvia Bal van Sylvia's Leesplezier uit Voorburg (<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/sylviasleesplezier/>),
- Joep à Campo van ACABooks uit Hillegersberg (<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/acabooks/> en <https://www.acampo.nl/>; deze laatste heeft ook met muziek te maken!)
- Tanja Harms van Second Story in Delft (<https://secondstory.nl/>) en tenslotte
- Godert Kieboom van CM1940Militaria (<https://www.cm1940.nl/>).

In de volgende nieuwsbrief kunt u lezen wat CM1940Militaria ter beschikking stelde.

Muziek uit een blikken fluit (vervolg)

De goedkope instrumenten in metaal (blik, zink of koper) of celluloid, waren populair en werden geïmporteerd uit Duitsland, Frankrijk en Engeland, en werden verkocht in muziekwinkels en op kermissen en markten. Deze fluiten zijn 20-40 cm lang en eendelig, wat betekent dat ze niet gestemd kunnen worden. Mogelijk stamt het uit Engeland, want daar wordt het in 1825 voor het eerst vermeld. Dat was zo'n veertig jaar nadat de goedkope blikken plaat op de markt was gekomen. *Volksorkest begin 20e eeuw*

De zelfgemaakte en de goedkope fluiten deden vooral dienst als speelgoed. Ook volwassen mannen speelden erop, meestal voor hun eigen plezier, maar ook in de ludieke 'blikken muzieken' of 'ketelmuzieken' die van café tot café trokken. In Boortmeerbeek (Vlaanderen) was er vóór 1875 zelfs een 'fluitjesharmonie' die alleen uit blikken fluiten bestond. Rond 1900 maakte het fluitje met zes gaten eveneens deel uit van orkestjes die bal speelden in de cafés. De bezetting omvatte meestal nog een accordeon en slagwerk, zoals een triangel of een rinkelbom, en vaak waren ook een viool en een cello van de partij. Voor de aardigheid hield men het mondstuk soms tegen een neusgat. Het andere neusgat sloot men dan af door de mond scheef te trekken.

De populariteit van de Ierse muziek heeft ervoor gezorgd dat de 'tin whistle' -letterlijk 'blikken fluit'- (of ook 'pennywhistle' naar de lage aanschafprijs) sinds enkele decennia weer veel bespeeld wordt door folkmuzikanten.

